

HÅLLBAR GÄSTVÄNLIGHET

inom världsarvsområdet
Kvarkens skärgård

10.2.26

Tervetuloa Kvarken - Be my Guest!
-projektin kaksikieliseen
päättöseminaariin

Kestävä vieraanvaraisuus Merenkurkun
saariston maailmanperintöalueella!

KVARKEN -

Be my Guest!

Rahoittaja - Finansiär

Järjestäjä - Arrangör

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Elinvoimakeskus
Livskraftscentralen

KVARKEN -

Be my Guest!

Bakgrund

- Turismens andel av BNP ökar globalt med cirka 3,7 % per år under åren 2024–2034 (WTTC)
- Turismbranschen behöver nytänkande
- Lokal delaktighet och indikatorer för kulturell hållbarhet inom Visit Finland (nationell aktör, Visit Finland stärker Finlands resevarumärke internationellt)
- Sustainable Travel Finland (STF) för turistföretag, destinationer, intressenter
- Enligt trenderna ökar antalet besökare i Kvarkens skärgård (natur och kultur, det svala klimatet, tystnaden, avsaknaden av trängsel och tryggheten lockar)
- Tillgängligheten till området förbättras (T.ex. Flyg)
- Proaktiva åtgärder för hållbar turism

Kvarken-Be my Guest!

Pilot: Världsarvsområdet i Kvarken skärgård

Målgrupp och förmånstagare

- lokala invånare och gemenskaper (föreningar)
- turistföretag och andra turismaktörer i området
- turister (inhemska och utländska)

Område

- Pilotområdet är världsarvsområdet i Kvarken skärgård och omfattar åtgärder i kommunerna Korsholm, Malax, Korsnäs, Vörå och Vasa.

Samarbetspartners

- Projektet genomförs i samarbete med projektägare Svenska handelshögskolan (Hanken) och partner Åbo Akademi.

Projektperiod

- 1.1.2025-28.2.2026

Budget

- 150 300 €. Projekt har beviljats EU:s landsbygdsfinansiering av NTM-centralen vars uppgifter numera sköts av Livskraftscentralen.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Elinvoimakeskus
Livskraftscentralen

Huvudmålet med projektet är att utveckla en mer hållbar, tillgänglig och gästvänlig turism i världsarvsområdet i Kvarkens skärgård.

Projektets styr- och arbetsgrupp

V A A S A . V A S A .
VISIT VAASA
FINLAND

VASEK

VAASANSEUDUN KEHITYS OY
VASAREGIONENS UTVECKLING AB
VAASA REGION DEVELOPMENT COMPANY

**KORSHOLM
MUSTASAARI**

**ÖSTERBOTTENS FÖRBUND
POHJANMAAN LIITTO**

Bärkraft (Carrying Capacity)

Foto: Johan Hagström

- Bärkraft: “den största mängden människor som kan besöka en turistdestination samtidigt utan att orsaka förstörelse av den fysiska, ekonomiska eller sociokulturella miljön eller en oacceptabel försämring av besökarnas tillfredsställelse.”

(UNWTO 1981: 4)

- ”Modellen för gränser för acceptabel förändring” (limits of acceptable change)

(McCool, 2013)

Vierailukestävyys

Vierailukestävyys korostaa ja vahvistaa itse paikan roolia matkailutoiminnassa. Paikka ei ole silloin pelkästään toiminnan näyttämö, maantieteellinen sijainti tai suoritussympäristö matkailu- ja liikunta-aktiviteeteille.

Besöksbärkraft

Besöksbärkraft betonar och stärker platsens egen roll i turismverksamheten. Platsen är då inte enbart en scen för aktiviteter, en geografisk position eller en miljö för turism- och motionsaktiviteter.

(Lähde: MAMOMI-hanke: Veijola, Kyyrö toim. 2020)

Foto: Saara Airaksinen

Vierailukestävyys – Besöksbärkraft

Vierailukestävyden kolmiomittausmalliin ilmiökokonaisuudet (MAMOMI-hanke, 2020)

Triangulär modell för mätning av besöksbärkraft

Kulttuurinen kestävyys

- Kulttuuri- ja matkailutoimijoiden yhteistyö
- Kulttuuriympäristön vastuullinen tuotteistus
- Monipuolinen kulttuuriosaaminen

Kulturell hållbarhet

- Samarbete mellan kultur- och turismaktörer
- Ansvarsfull produktifiering av kulturmiljöer
- Mångsidig kulturkompetens

Ekologinen kestävyys

- Maaperän muokkaantuminen
- Havaintoympäristöjen muutokset
- Kulttuurilintujen reagointi matkailutoimintaan

Ekologisk hållbarhet

- Förändringar i markstruktur
- Förändringar i observationsmiljöer
- Kulturfåglars reaktioner på turismverksamhet

Sosiaaloudellinen kestävyys

- Paikallisen infrastruktuurin matkailukäyttö
- Matkailijamäärän paikallinen optimointi
- Luottamus matkailutyöhön

Socioekonomisk hållbarhet

- Användning av lokal infrastruktur för turism
- Lokal optimering av turistmängder
- Förtroende för turismarbete

**Vid projektets
början...**

Vi behöver ta med
lokalbefolkningen i
turismdiskussionen.

Datainsamling

Online enkät

✓ 374 svar

Benchmarking av nordiska världsarv

- ✓ Resa till Södra Öland
- ✓ Teamsmöte med 4 världsarv
- ✓ Besök till Sveaborg

Diskussionsrunda 2025 – turismen och byarna i Världsarvet

- ✓ 5 byar (Särkimo, Molpe, Bergö, Södra Vallgrund, Björköby)
- ✓ 31 deltagare

Studier och rapporter

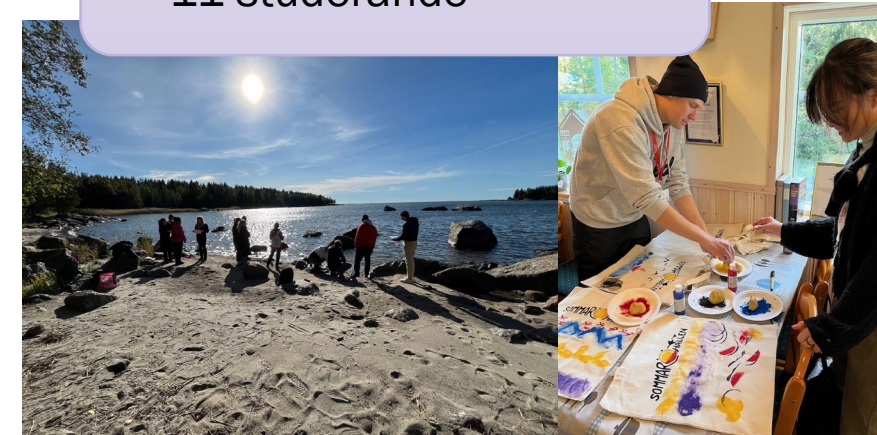
Framtidsworkshop i världsarvsområdets byar

- ✓ 2 gånger
- ✓ 25 deltagare

Pilotering av en turistutflykt

- ✓ 11 studerande

Resultat

Enkät om turismen i världsarvet Kvarkens skärgård

Undersökningen genomfördes inom Kvarken-Be my guest!-projektet under april-maj 2025

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Undersökning

Mål

Kvarken-Be my Guest!-projektet genomförde en öppen online-undersökning i april-maj 2025. Syftet var att utforska tankar bland invånare, fritidshusägare och lokala turister i Kvarkens skärgårds världsarvsområde om turismen i området. Ett specifikt syfte var att undersöka turismens inverkan på invånarnas liv i området och lokalbefolkningens tankar om turismens utveckling i Kvarkens skärgård.

Undersökningen kartlade bl.a.:

- Respondentprofil såsom permanent bosatt/fritidshusägare/lokal turist, ålder, hemort
- Lokalbefolkningens inställning till turistantal vid olika tider på året
- Fördelar och nackdelar med turismen för världsarvet
- Erfarenheter av turisminfrastruktur
- Villighet att påverka turismutvecklingen i sin hemort eller orten var fritidshuset är beläget

Målgrupp

Ett slumpmässigt urval av personer som bor i eller nära världsarvet i Kvarkens skärgård, har fritidshus eller någon annan koppling till området

Datainsamling

Datainsamlingsmetod var en öppen länk till en Webropol-enkät (22.4.-19.5.2025)

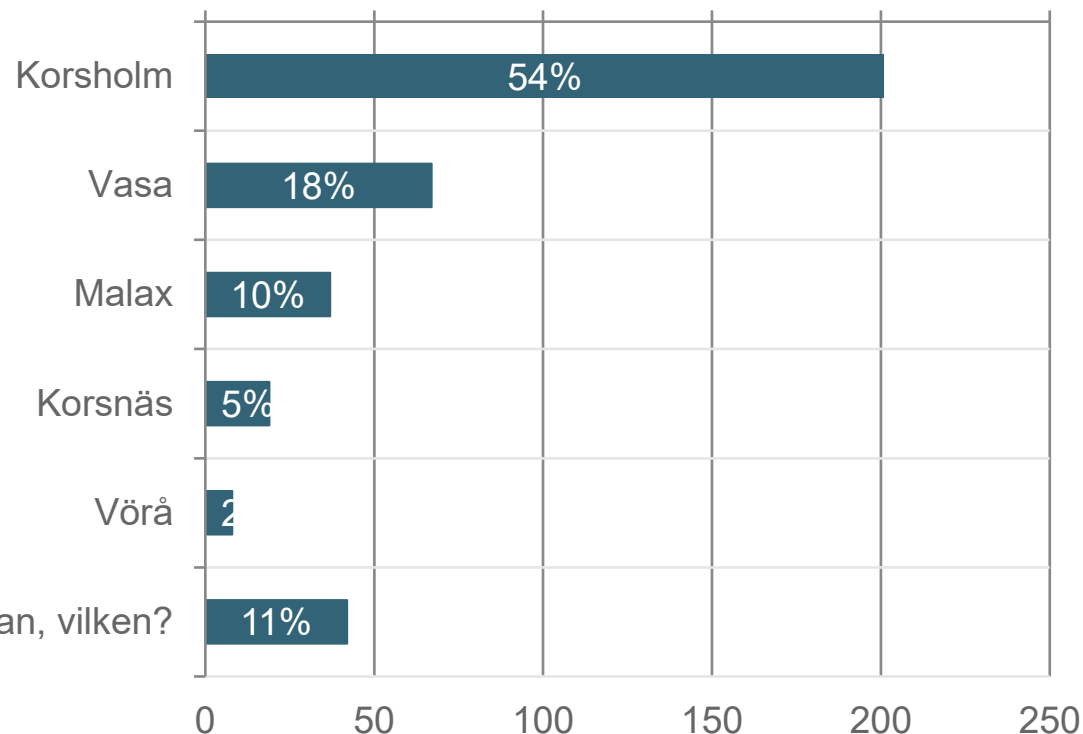
Undersökningen delades på följande kommuners webbplatser: Korsholm, Malax, Korsnäs, Vörå, Vasa och världsarvsbyarna i området samt via byarnas sociala mediekkanaler

Antal svar

374 svar

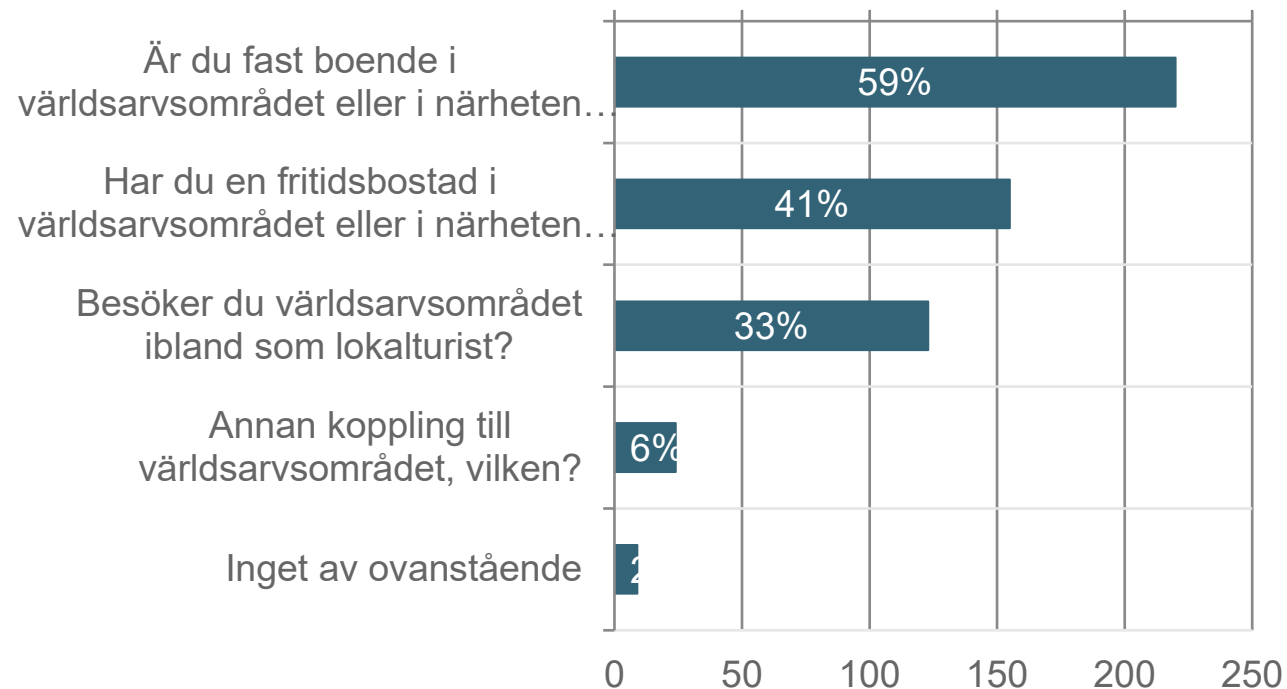
Hemort

Antal svar: 374

Fast boende, fritidsbostad, lokalturist eller annat?

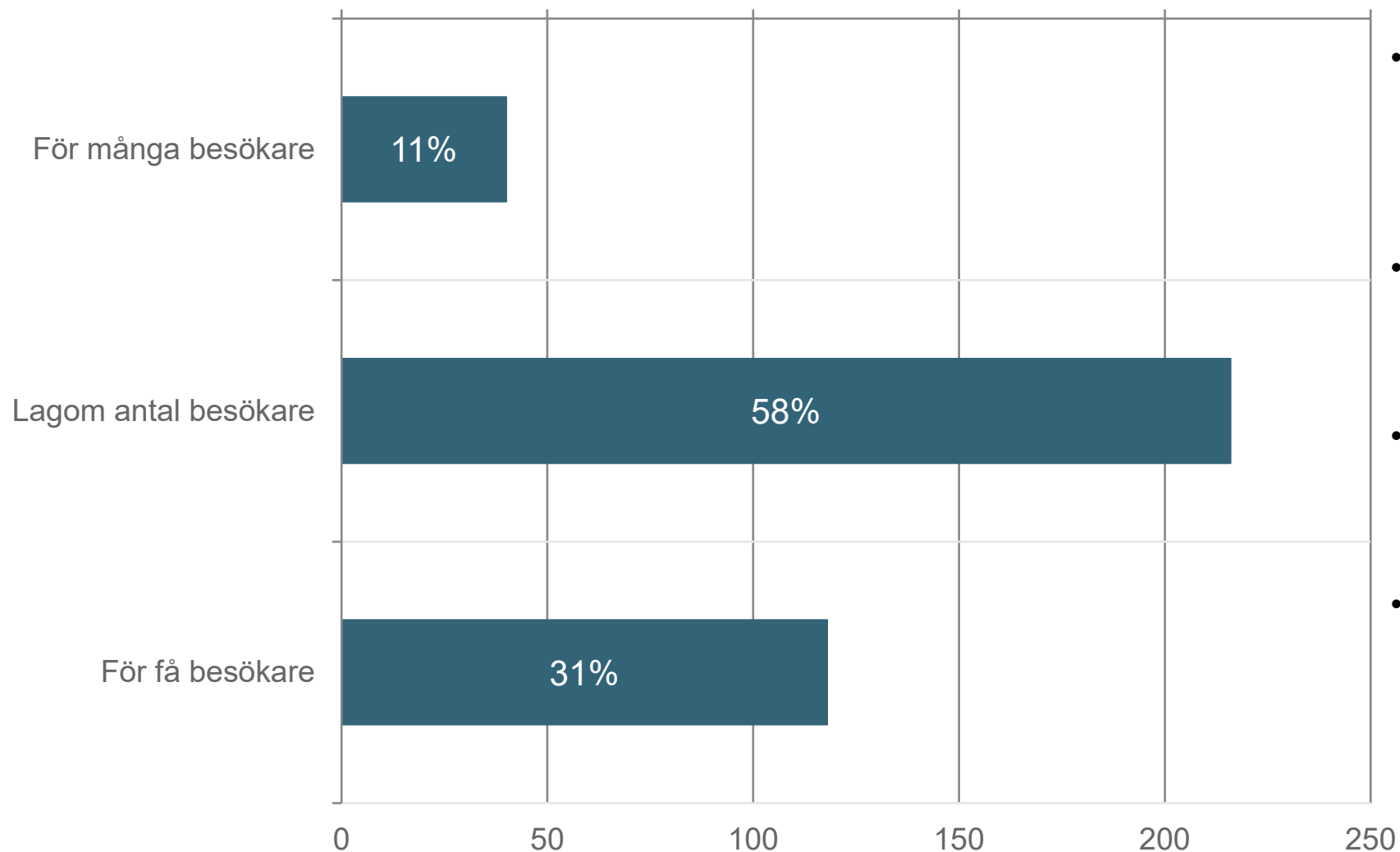
Antal svar: 374, Valda alternativ: 531

- Över hälften av respondenterna kommer från Korsholms kommun, där största delen av världsarvsområdet är beläget
- De som svarade på enkäten från andra orter utanför världsarvsområdet (42 personer) uppger att deras koppling till området sker genom arbete, fritidsintressen eller släktband
- Av respondenterna är 220 (59%) fast boende och 155 (41%) har ett fritidshus inom eller i närheten av världsarvsområdet

Vad tycker du om antalet besökare som kommer till världsarvet under sommarmånaderna?

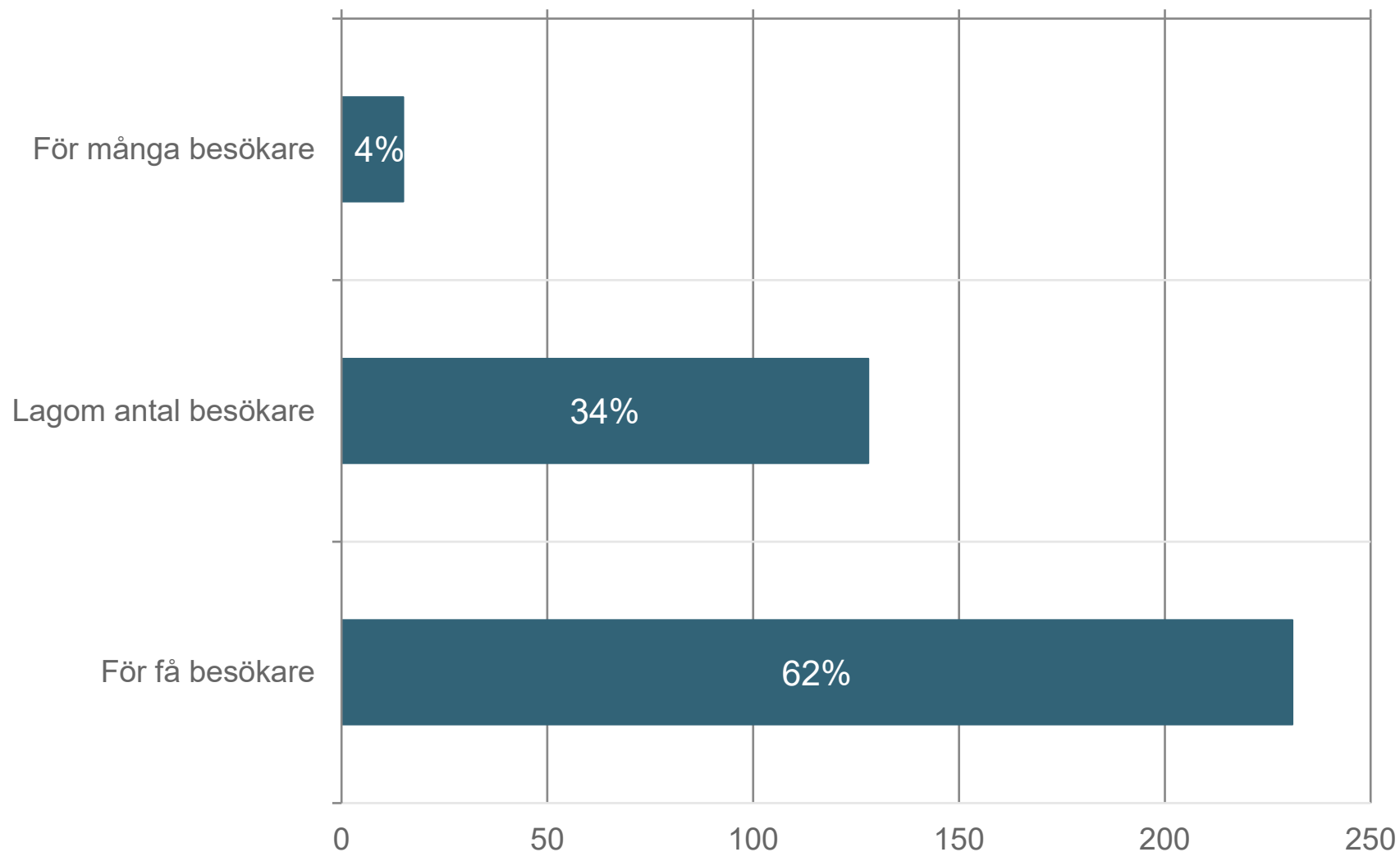
Antal svar: 374

- 58 % anser att ett lagom antal besökare kommer till världsarvsområdet under sommarmånaderna
- Nästan 120 respondenter (31 %) anser att det kommer för få besökare till området
- 11 % anser att det kommer för många besökare till området under sommaren
- Åsikterna om antalet besökare under sommarmånaderna är nästan identiska i undersökningarna från Höga Kusten och Kvarkens skärgård. I båda uppger 58 % att antalet besökare under sommaren är lagom.

Vad tycker du om antalet besökare som kommer till världsarvet under årets **övriga månader**?

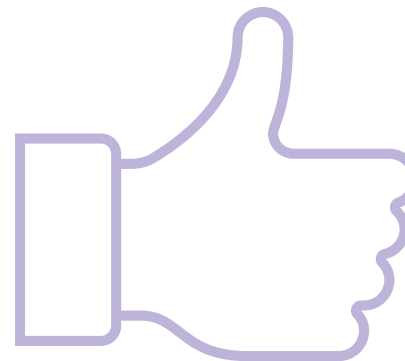
Antal svar: 374

- 62 % anser att det kommer för få besökare till världsarvsområdet under årets övriga månader utanför sommarsäsongen
- 34 % anser att det kommer ett lagom antal besökare under årets övriga månader
- Endast några få anser att området har för många besökare även utanför sommarsäsongen
- I Kvarkens skärgård och Höga Kusten är svarsfördelningen densamma – utanför högsäsongen upplevs antalet besökare som antingen lagom eller för lågt, där de flesta anser att det kommer för få besökare.

Vilka fördelar tycker du att turismen för med sig inom världsarvsområdet?

Besvarade fördelar uppdelade i fyra kategorier:

Ekonomi och livskraft

184 svar

**Utveckling av tjänster och
Infrastruktur**

43 svar

**Kulturell, social och
regional
uppskattning**

39 svar

**Synlighet/kännedom och
att regionens image stärks**

58 svar

Exempel på öppna svar:

- *Det ger möjlighet för företagande. Vandringsleder och rekreationsområden har blivit bättre*
- *Arbetsmöjligheter på glesbygden*
- *Bevarar service för fastboende invånare*
- *Ger arbetsplatser åt skärgårdsborna och framtidstro för ungdomar*
- *Mera liv i byarna. Mera business för företagarna.*
- *Köper tjänster och bidrar till att ge värde åt miljön som besöks*
- *Ökar kännedom ut i "världen"*

Vilka nackdelar tycker du att turismen för med sig inom världsarvsområdet?

Besvarade nackdelar uppdelade i fem kategorier:

Miljöpåverkan och slitage på naturen

107 svar

Trafik, säkerhet och infrastruktur

84 svar

Beteende och brist på respekt

71 svar

Samhälleliga och administrativa utmaningar

29 svar

Antalet turister

15 svar

Exempel på öppna svar :

- Turisterna lämnar mycket skräp efter sej. Kastar hit och dit...
- Alltför mycket trafik på vägar som saknar gång- och cykelbanor
- Säkert kan det störa idyllen för fastboende
- Svedjehamn. Turisterna använder ej den reserverade parkeringen, utan blockerar för båtägare. Stor trafik på smal väg, farligt för fotgängare och cyklister.
- Om förhållandena inte är i skick, till exempel om det saknas sopkärl eller stigarna inte är markerade, leder det till problem såsom nedskräpning och att man rör sig på fel platser.
- Mer turism= mer underhåll av våra små vägar behövs. Vilket vi inte får, vilket resulterar i stora gropar och hoppiga vägar
- Trafikarrangemang och parkering måste vara i skick

Diskussionsrunda 2025 – turismen och byarna i Världsarvet x 6

Framtidsworkshop x 2

Pilotering x 1

Transformativt lärande

- Kompetensutveckling som syftar till att förändra perspektiv och beteenden genom att dela erfarenheter och tolka varandras omgivning och erfarenheter
- Heterogenitet skapar en central förutsättning - den egna upplevelsen är inte universell, vilket är ett första steg i transformativa lärprocesser
- Olika sätt att tolka samma fenomen

*...för mycket turism
...gästvänlighet
...privata och offentliga rum*

Tvärsektoriella mötesforum främjar utveckling

- Initiativ som världsarvsguider, ambassadörer, invånarpaneler, some-guider, samarbeten med föreningar mm.
- Lokalbefolkningen positioneras inte enbart som mottagare av information, utan som medskapare av världsarvets berättelser och förvaltning
- Utveckling av världsarvet blir något man *gör* och *tar ansvar för*, det är inte bara något som finns

Urplock och signaler från projektets diskussionstillfällen

"Vi har potential här men vet inte hur vi ska utnyttja den!"

"Turismen ännu småskalig, känns ännu hållbart."

"Det är en obalans i hur sevärdheter marknadsförs."

"Villaborna vill att det ska förbli lugnt medan fastboende skulle välkomna mer turism."

"Spelregler behövs, alla turister har inte sunt bondförnuft."

"Våra pärlor är gömda pärlor – folk vet inte om hur fint det är här!"

"Talkokrafterna börjar tryta, i stort sett samma människor som är involverade."

Urplock och signaler från projektets framtidsworkshopar

"Talkoandan finns som en naturlig del i allas vardag."

"Kulturhistorien har länge varit en del av Finlands krisberedskap, den tar vi tillvara på och synliggör."

"Förlängda säsonger där tystnad och mörker säljer."

"Införda vett och etikett-regler."

"Turister kan besöka lokala, pittoreska världsarvsbibliotek."

"Fler naturliga mötesplatser där turister lär sig om vad vi redan kan."

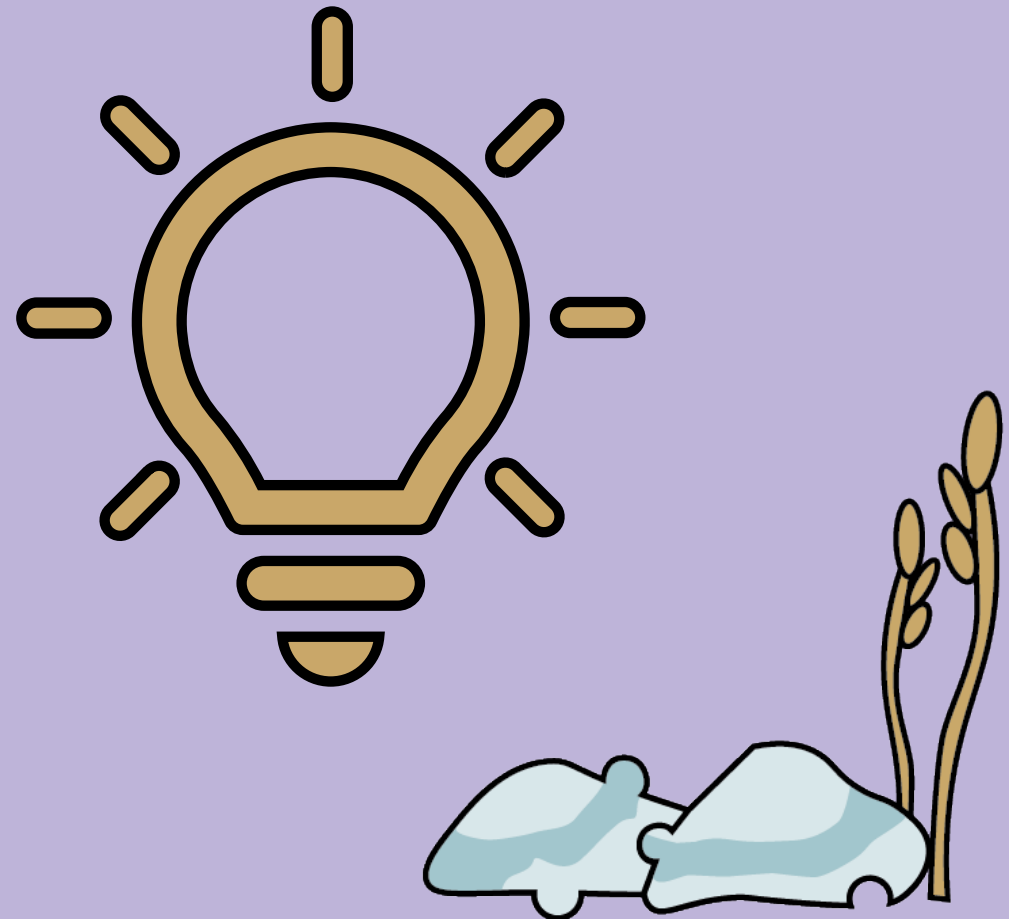
Oro:

"Byn blir enbart ett besöksmål istället för ett genuint skärgårdssamhälle."

Utvecklingspunkterna

(Data från enkät, diskussionsrunda, framtidsworkshoppar, pilotering)

- Infrastruktur
- Service & Tjänster
- Spelregler för besökare
- Styrning av turistflöden & information
- Samarbete inom världsarvsområdet

Infrastruktur

- Ökad trafik, dåliga vägförhållanden och avsaknad av cykelväg upplevs som det näst största problemet inom världsarvsområdets turism (Enkät 2025)
- I byarna och i enkäten lyftes avfallsproblemen fram: överfulla sopkärl vid t.ex. badstränder, kyrkogårdar och andra offentliga platser (Enkät, Diskussionsrunda 2025)
- En majoritet av respondenterna (87%) upplever att kollektivtrafiken till och i världsarvet är ganska eller mycket dålig (Enkät 2025)
- Studerande hittar inga möjligheter att använda kollektivtrafik för att nå världsarvsområdena (Pilotering 2025)
- ”Finns det någon anledning till varför vägen mellan Björkö och Vistan inte skulle vara en bra idé?” (Framtidsworkshop 2025)
- “Dåliga vägar ökar båtturen” (Framtidsworkshop 2025)

Service & Tjänster

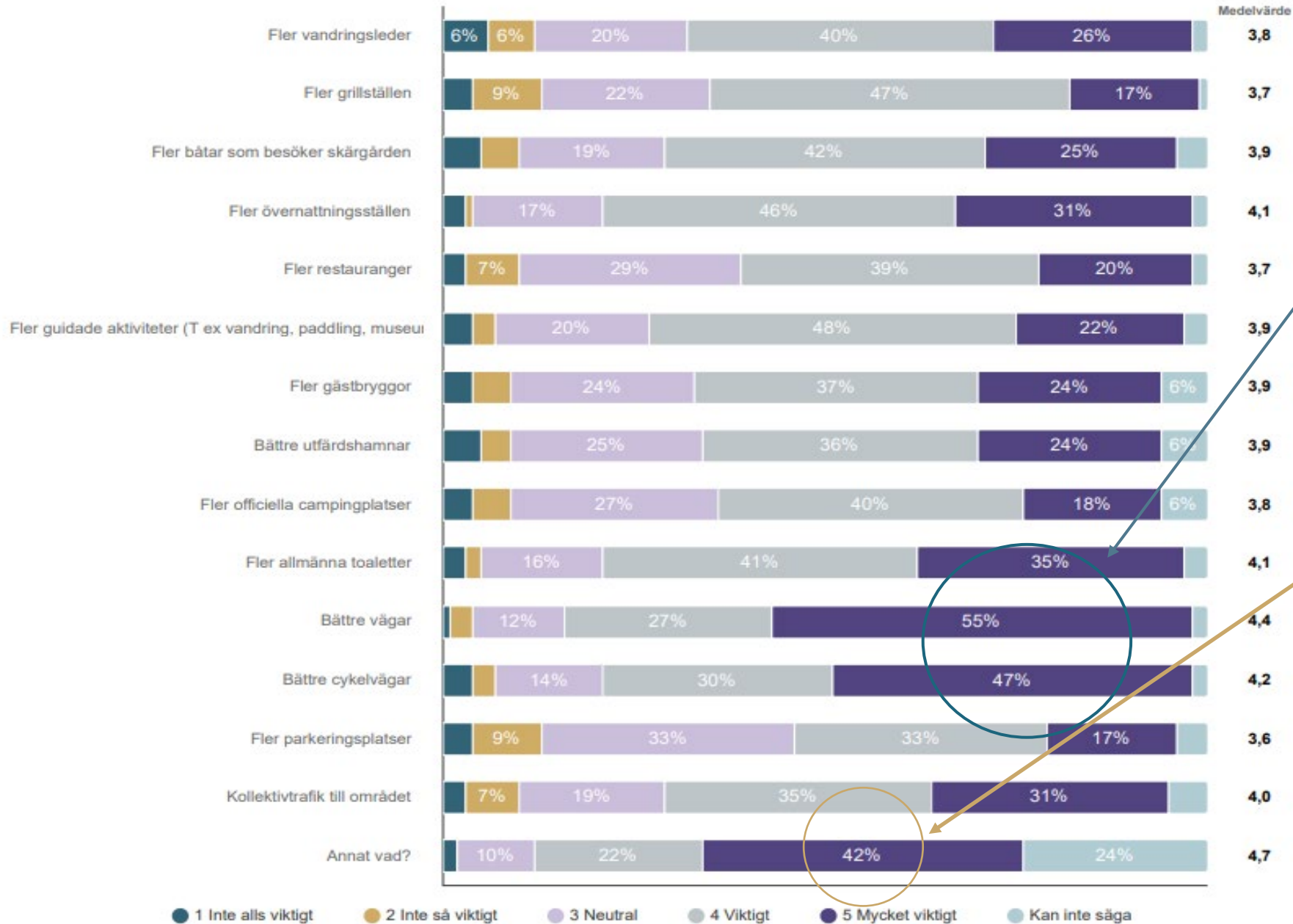
Foto: Johan Hagström

- Brist på logi, restauranger och aktiviteter
- Brist på båtutflykter
- Utflyktsmöjligheter till havs (Enkät, Diskussionsrunda 2025)
- Fler evenemang önskas (Enkät 2025)
- Lyftande av lokala produkter T.ex. rökt sik, hantverksprodukter (Diskussionsrunda 2025)
- Behövs fler turistföretagare (Enkät, Diskussionsrunda 2025)
- Ringvägen Björkö–Vistan som möjliggör serviceutveckling i hela Replot

Vad tycker du kunde utvecklas för att området som hör till världsarvet Kvarkens skärgård skulle bli mera attraktivt för besökare?

Antal svar: 374

Vad tycker du kunde utvecklas för att världsarvet Kvarkens skärgård skulle bli mera attraktivt för besökare?

Enligt svaren är bättre vägar och cykelvägar samt offentliga toaletter de viktigaste utvecklingsområdena när man vill skapa en attraktiv besöksdestination.

Respondenternas egna idéer om viktiga utvecklingsområden är listade på följande slide.

Utvecklingspunkt

- Karavanare på badstränder (Enkät, Diskussionsrunda 2025)
- ”Olaglig karavanparkering” vid hamnen, t.ex. en turist som diskar i havsvattnet (Diskussionsrunda 2025)
- Brist på beteenderegler för fritidsfiskare (Enkät, Diskussionsrunda 2025)
- Nedskräpning och att röra sig i naturen (Enkät 2025)
- ”Turister kommer ut i skärgården och tror att det är tillåtet att uppföra sig hur som helst (parkering, nedskräpning, löst springande hundar o.dyl)” (Enkät 2025)
- Brist på respekt för privata områden (Enkät, Diskussionsrunda 2025)
- Parkering på fel platser (Enkät 2025)

Spelregler för besökare

Matkailuvirtojen ohjaaminen ja informaatio

- *"Emme halua massaturismia, ei uutta Björkötä, mutta turistit voivat kyllä viipyä pidempään ja jättää enemmän rahaa."*
- *"Haluamme ohjata matkailua tietyille alueille, emme halua heitä 'joka paikkaan'."*
- *"Kunta panostaa voimakkaasti Maailmanperintöporttiin ja he ohjaavat suurimman osan matkailijoista Svedjehamniin."*

(Sitaatit Keskustelukierros 2025)

- Toivotaan enemmän infotauluja ja opastekylttejä vierailijoille (Kysely 2025)

Bild: Pekka Mäkyne

Yhteistyö maailmanperintöalueella

- Maailmanperintökylät eivät tiedä toistensa tekemisistä (Diskussionsrunda 2025)
- ”Aloitteita saariston yhdistysten matkailupalvelujen kehittämiseksi” (Enkät 2025)

Foto: Johan Hagström

Förslag för fortsatt diskussion i turismutveckling

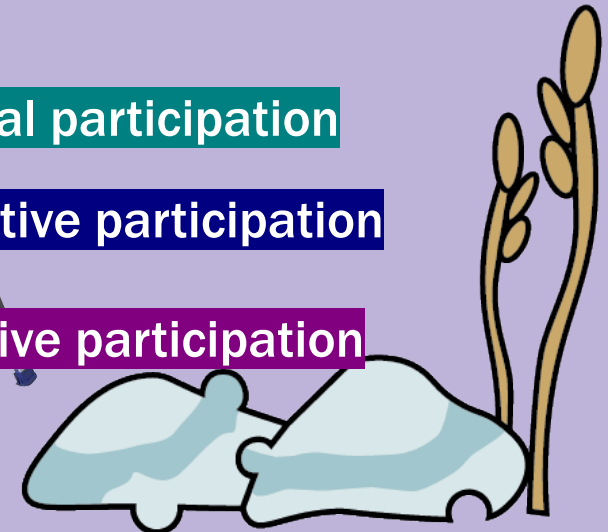
1. Lokalbefolkningens engagemang

Decisional participation

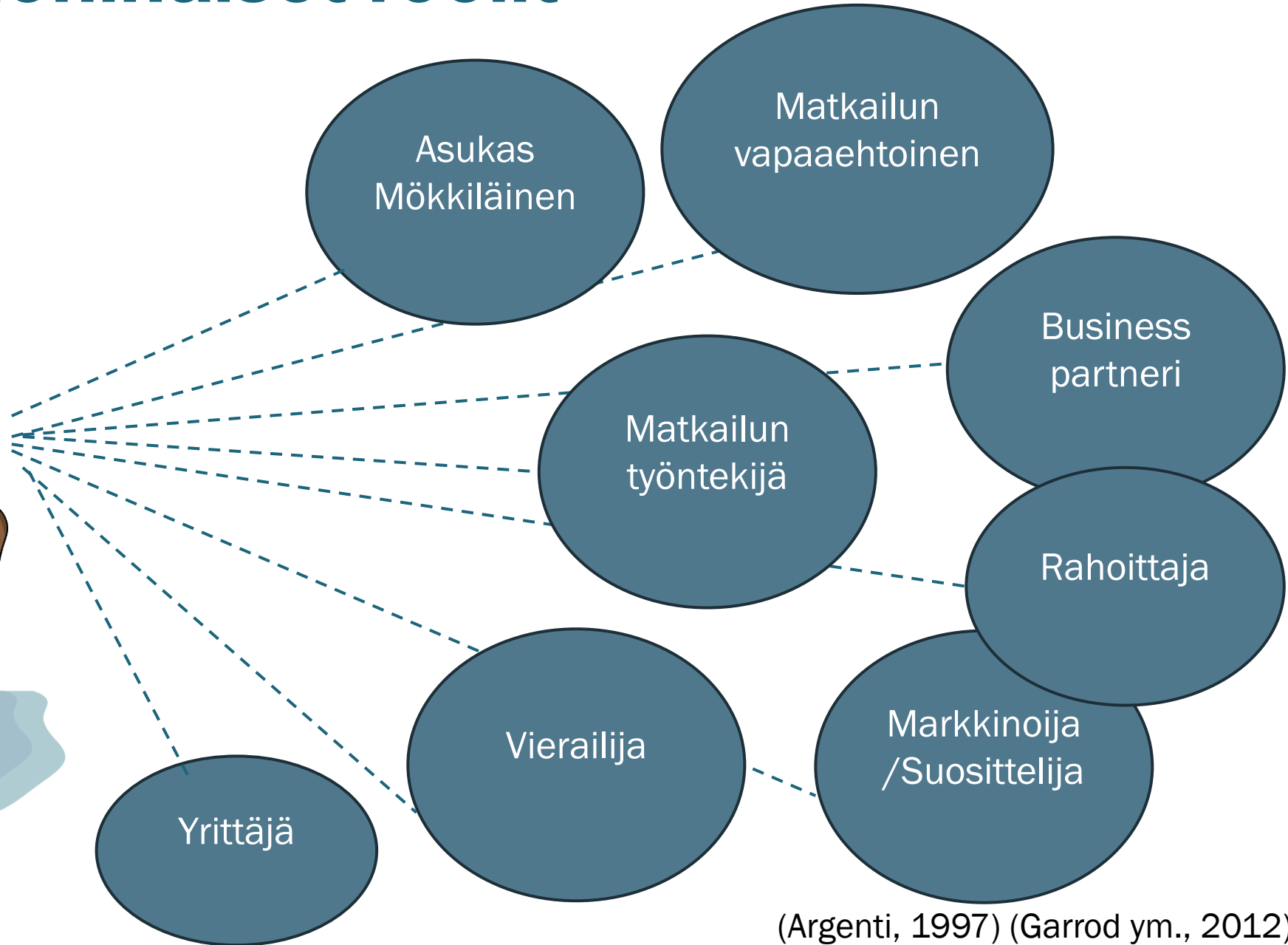
Consultative participation

Informative participation

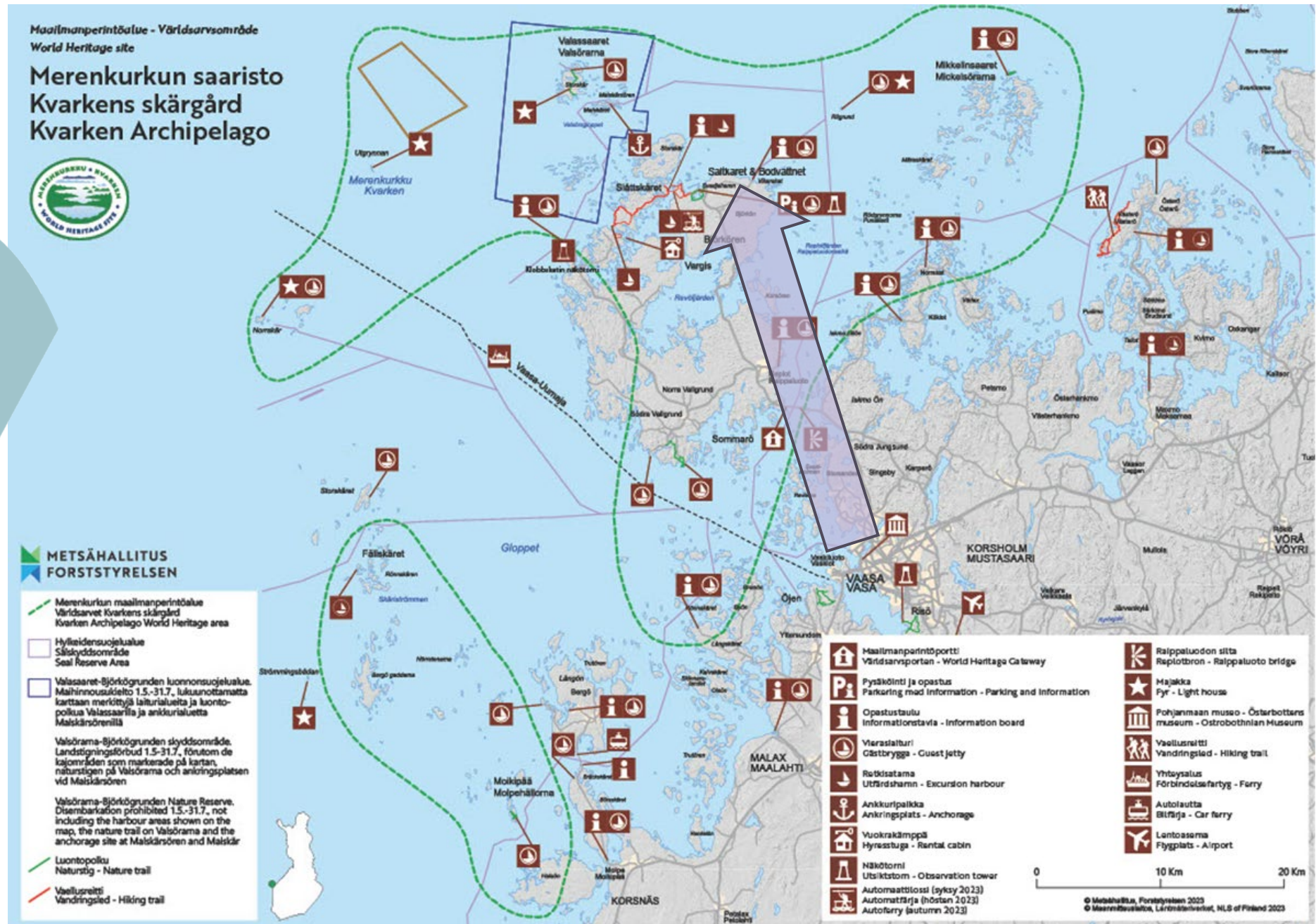
(Simplification of Arnstein's ladder of citizen participation)

Paikallisen moninaiset roolit matkailussa

(Argenti, 1997) (Garrod ym., 2012)

2. Spridning av turistflöden

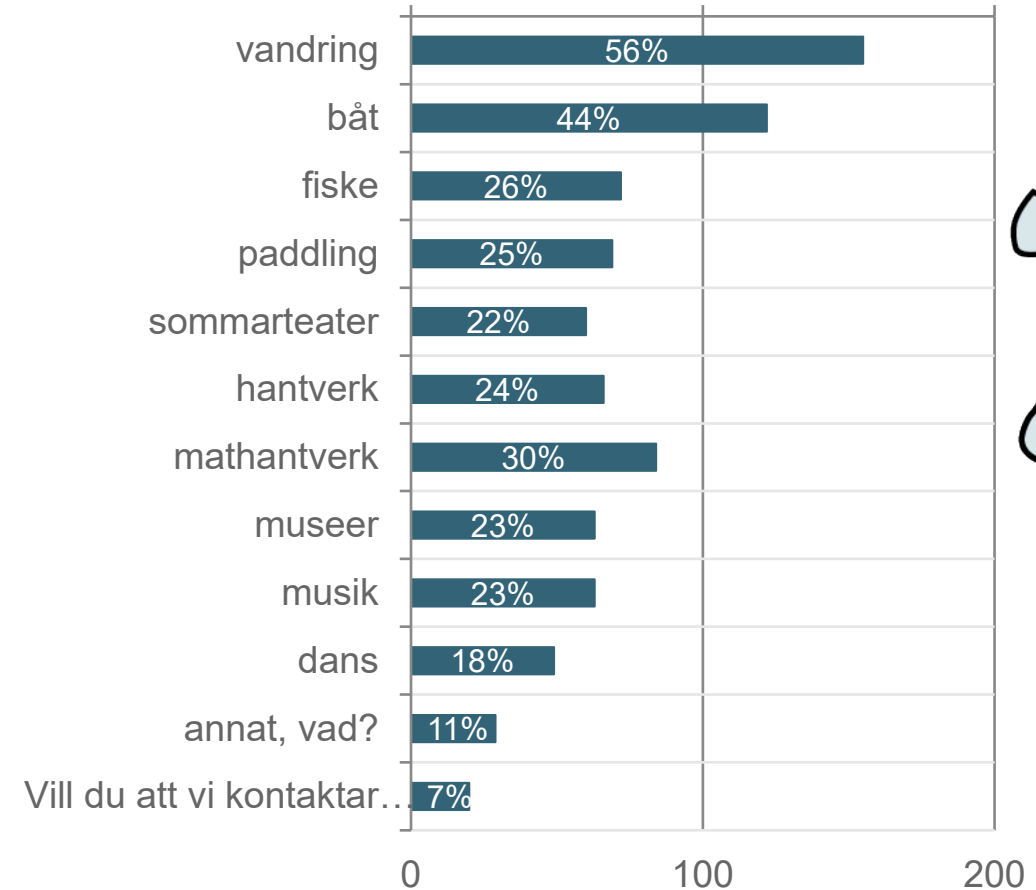
3. Samarbete i turismutveckling

Diskussionen kan fortsätta...

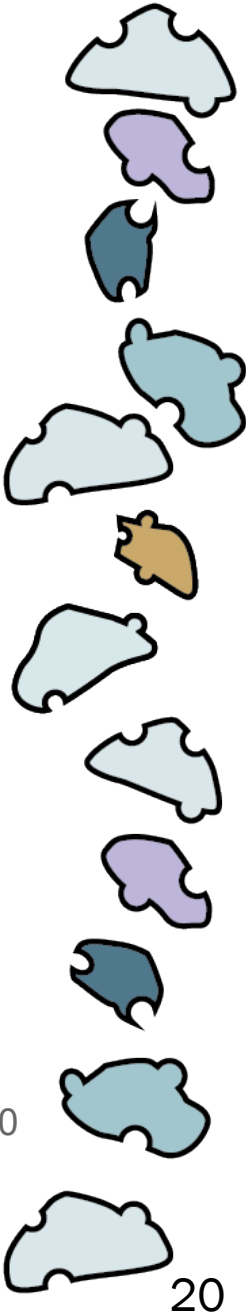
Om det skulle utvecklas mera aktiviteter för besökare, skulle du vara intresserad av att vara med och diskutera utveckling kring...(Du kan välja flera)

Antal svar: 276, Valda alternativ: 852

- Respondenterna är intresserade av de föreslagna aktiviteterna, särskilt vandring, båtliv och mathantverk
- De som svarade 'annat' nämnde utvecklingsbehov som bl.a. tillgänglighet, information och skyltning, ringvägen Björkö-Vistan, vägätgärder, regelbundna busslinjer till området samt evenemang och övernattningsmöjligheter.

Vi är välkomnande

Begreppet "gästvänligt världsarvsområde – Kvarkens skärgård" – vad är det första du tänker på? (Diskussionsrunda 2025)

1. Välkomnande och gemenskap
2. Balans och respekt mellan besökare och lokalbefolkning
3. Bra service och tillgänglig information

**Vid projektets
slut...**

Turismen tas med i
byautvecklingen.